

6. Guseva Ju., Sabunaeva, M. (2003). Gendernye stereotipy: vozrastnoj aspekt [Gender stereotypes: the age aspect]. *Praktikum po gendernoj psihologii – The gender psychology practicum*, 153-163. [in Russian].
7. Zghurovskiy, M., Sydorenko, S., Nikitina, I. (2003). Informatsiina pidtrymka vprovadzhennia hendernoї osvity v Ukraini [Information support of the implementation of gender education in Ukraine. *Hender: realii ta perspektyvy v ukrainskomu suspilstvi – The gender: Realities and Perspectives in Ukrainian Society*, 178-179. [in Ukrainian].
8. Lorber, Dzh., Farrel, S. (2000). Principy gendernogo konstruirovaniya [The principles of gender construction]. Saint Petersburg, 187-192. [in Russian].
9. Voronina, O. (2000). Hrestomatija k kursu «Osnovy gendernyh issledovanij» [Reading Book for the course «The Basics of Gender Studies»]. Moscow: MCGI-MVSHSEN, 396 p. [in Russian].

(англійською мовою переклав Я. Слуцький – кандидат педагогічних наук, викладач іноземної мови, завідувач навчально-методичним кабінетом Донбаського державного коледжу технологій та управління)

УДК 378.6.091.2

САЯПІНА Світлана

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
вул. генерала Батюка, 19, м. Слов'янськ, 84116, Україна
E-mail: svetlana.sayapina65@gmail.com

КРИВОШАПКО Інеса

здобувач магістерського рівня освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
вул. генерала Батюка, 19, м. Слов'янськ, 84116, Україна
E-mail: inesskalove1996@gmail.com

РЕАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛІ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Анотація. У статті підкреслено, що виховний процес є ядром педагогічної діяльності будь-якого освітнього закладу й розглядається як цілісна динамічна система, системоутворювальним чинником якої є мета розвитку особистості, що реалізується в суб'єкт-суб'єктній взаємодії.

Визначено, що ефективність реалізації розробленої моделі виховної системи залежить від кількох умов: реалізація відбувається за частинами, і ці частини повинні постійно співвідноситися з цілісним спільним баченням системи; забезпечення педагогам та вихованцям суб'єктної позиції в цьому процесі; урахування і максимальне використання зовнішніх і внутрішніх чинників. Акцентовано на тому, що виховна система педагогічного університету – соціальна, штучна, динамічна, самокерована, цілеспрямована, діяльнісна, ціннісно зорієнтована, цілісна, відкрита, складна та ймовірнісна.

© Саяпіна С., Кривошапко І., 2019

До моделі виховної системи педагогічного ЗВО входять найбільш істотні внутрішні чинники (вони ж компоненти виховної системи) за ступенем їхнього впливу на студента як центрального компонента системи. Зовнішніми соціалізувальними чинниками для студента залишаються всі наявні мікро-, мезо-, макро-, мегачинники. Доведено, що їхній вплив може бути скориговано лише за умови ефективного функціонування виховної системи ЗВО, її адаптованості до зовнішнього оточення й, зокрема, до системи вищої освіти загалом. Причому, по мірі розвитку самої виховної системи ЗВО, що є компонентом і чинником ширшої системи вищої освіти, існує ймовірність впливу меншої системи на велику.

Ключові слова: модель виховної системи, виховний простір, виховний процес, заклади вищої освіти.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Особливої актуальності в сучасних умовах набуває професійна педагогічна освіта, реформування якої спрямоване на її гуманізацію та гуманітаризацію, на «озброєння» майбутнього педагога не тільки основами фундаментальних знань за фахом, а й формування його як особистості з усією повнотою ціннісного ставлення до світу. Усе це вимагає, крім вузькопрофесійної, висококваліфікованої підготовки, широкої ерудиції, внутрішньої інтелігентності.

Проблема виховання молоді в сучасних умовах може бути віднесена до категорії найбільш складних соціальних проблем. При цьому виховання педагогів є опосередкованим вихованням усього майбутнього покоління (хоча і пролонгованим у часі, але винятково ефективним з урахуванням масштабності системи освіти). Саме тому педагогічна освіта визнається сьогодні системоутворювальною галуззю, фундаментом вітчизняної освіти загалом.

Сформована соціальна ситуація в країні викликала гостру необхідність створення нової системи виховання студентів педагогічних закладів вищої освіти, що задовольняє сучасним вимогам. Розв'язання завдань організації освітнього процесу ускладнюється суперечністю між уявленнями про виховну діяльність викладачів, які пройшли через радянську систему виховання, і повною відсутністю уявлень про повноцінну систему виховання сучасних студентів. Отже, необхідний новий підхід до організації виховного процесу, заснованого на розвитку виховної системи вишу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Результати досліджень доводять, що організацію виховного процесу в педагогічному університеті як одного із важливих складників у педагогічній теорії та практичній діяльності вивчають науковці з різних позицій: сутність, зміст і особливості виховної роботи в закладі вищої освіти (далі ЗВО) (Л. Байкова, О. Безкоровайна, Л. Белова, О. Білик, О. Божко, О. Гречаник, Л. Зуєва, В. Караковський, Л. Москальова, Д. Пащенко, С. Полякова, Г. Троцко, М. Удовенко та ін.); формування всебічно й гармонійно розвиненої особистості в процесі навчання та в позааудиторний час (З. Бондаренко, А. Денисенко,

О. Дубасенюк, О. Дурманенко, І. Соколова, М. Фіцула та ін.); теоретичні засади виховної роботи з майбутніми педагогами вищої школи в закладі вищої освіти (О. Попадич та ін.); використання різноманітних методів, прийомів, засобів виховання, виявлення результатів виховних впливів, корекції змісту й методики організації виховної роботи (І. Бех, Н. Волкова, В. Тименко, Н. Якса та ін.).

Формування цілей статті. Мета статті полягає в характеристиці моделі виховної системи педагогічного університету.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Виховний процес є ядром педагогічної діяльності будь-якого освітнього закладу й розглядається сьогодні як цілісна динамічна система, системоутворювальним чинником якої є мета розвитку особистості, що реалізується у взаємодії педагога та учня. Як відомо, виховний процес має низку особливостей – це процес цілеспрямований, багатофакторний, тривалий, безперервний, комплексний, варіативний, із не завжди строго визначеними результатами, двосторонній.

Реалізується виховний процес через діяльність педагогів. На думку численних авторів, подібна діяльність передбачає вплив педагога на учня в рамках реалізації своїх професійних функцій [1–3]. Цей вид діяльності педагогів називають також «виховною роботою», а виховний процес у такому розумінні виникає як результат проведення виховної роботи – цілеспрямованої діяльності щодо організації життєдіяльності дорослих і дітей, що ставить собі за мету створення умов для повноцінного розвитку особистості [5].

До 90-х років виховна робота в освітніх установах планувалася за напрямками: фізичне виховання, патріотичне, екологічне тощо. Це призводило до штучного поділу цілісного процесу розвитку особистості за різними напрямками. І хоча подібний підхід сьогодні вже не вважається актуальним, оскільки при ньому повністю відсутня особистісна спрямованість, виховна робота продовжує плануватися в більшості випадків саме за таким «застарілим» принципом. Звертаючись до більшості програм виховної роботи закладів вищої освіти, можна простежити чітку закономірність: усі ці програми становлять практично однотипну схему – календарний план заходів за напрямками з використанням традиційних форм роботи. При цьому виховна робота найчастіше представлена як програма заходів у «позанавчальний» час, що сприяє поділу виховання та навчання на окремі складники педагогічного процесу. Проблема інтеграції в навчанні та вихованні має глибоке історичне коріння. Учити мислити цілісно намагалося багато педагогічних систем. Проте й сьогодні це питання залишається актуальним для всієї системи освіти. Виходячи з цього, можна говорити про наявні протиріччя між теоретичним проголошенням цілісності навчально-виховного процесу та практичним поділом навчання й виховання на два складники, виділенням виховання в окремий вид діяльності викладача.

У зв'язку з цим виникає необхідність торкнутися такого поняття, як «формальне виховання». «Формальний» (лат.) – належить до форми, властивий їй; зроблений для дотримання встановленої форми, порядку; вироблений за формою, у прийнятому порядку, офіційний; наявний тільки для видимості, без виконання відповідних функцій [7]. По суті, подібна виховна робота, яка є

непов'язаним набором «виховних заходів», реально не сприяє досягненню цілей виховання.

Щоб уникнути формального підходу та консерватизму, має сенс, спираючись на позитивний досвід багатьох відомих педагогів, виховний процес у вищій аналізувати з погляду розвитку виховної системи. При системному підході й наявності цілей виховання, засобів їх реалізації, вимірників ефективності поняття «виховний процес» і «розвиток виховної системи» ідентичні. Подібну «організацію виховного процесу в навчальному закладі можна назвати системною, що й означає наявність виховної системи або системи у вихованні» [6].

Автори досліджень у галузі виховних систем відзначають, що ефективність реалізації розробленої моделі виховної системи залежить від кількох умов:

– реалізація відбувається за частинами, і ці частини повинні постійно співвідноситися з цілісним спільним баченням системи (синхронізація в розвитку окремих частин);

– забезпечення педагогам та вихованцям суб'єктної позиції в цьому процесі;

– урахування і максимальне використання зовнішніх і внутрішніх чинників [3; 6; 7].

Наявні соціалізувальні чинники можна розглядати як компоненти виховної системи, які можуть слугувати одночасно умовами її розвитку. Одні чинники соціалізації будуть умовами ефективного розвитку виховної системи, їх необхідно враховувати, інші – компонентами виховної системи, що суттєво впливають на розвиток самого вихованця. Чинники можуть бути і зовнішніми, і внутрішніми щодо системи. Вони впливають на саму систему загалом і на її компоненти окремо. Виявлення, оцінка та цілеспрямоване використання всього різноманіття соціалізувальних чинників можуть бути покладені в основу організації виховного процесу. Саме з позиції факторного погляду можливі моделювання, функціонування й розвиток виховної системи. Тобто систематизація факторних впливів дозволяє найбільш ефективно організувати виховний процес. Не можна при цьому забувати, що всі перелічені чинники можуть бути і врахованими, і латентними, неврахованими, і бути або розвивальними, або гальмувальними (бути бар'єрами в розвитку).

Говорячи про виховні системи, необхідно торкнутися таких понять, як виховне середовище й виховний простір, які також є чинниками соціалізації. Будь-яка гуманістична виховна система – система відкрита: у її становленні, функціонуванні, розвитку велику роль відіграють середовища, і не тільки як чинник, що впливає, але і як компонент самої системи. Виховна система, або виховне середовище, – сукупність соціально ціннісних обставин, що оточують людину та впливають на її особистісний розвиток і сприяють входженню в сучасну культуру. Змістом середовища як чинника соціального розвитку особистості є предметно-просторове, соціально-поведінкове, подійне та інформаційне оточення. У вітчизняній педагогіці існує так званий

«середовищний підхід» до виховання. Середовищний підхід у вихованні виник ще в XIX столітті. Виховання середовищем використовують у досвіді німецьких, французьких, американських шкіл. Системні дослідження середовища актуалізовано в 70 – 80-х роках (Х. Лійметс, А. Муст, А. Сидоркін). Сьогодні середовище визначається як те, серед чого перебуває суб'єкт, за допомогою чого формується його спосіб життя, що опосередковує його розвиток і типізують його особистість [2].

Наявне й таке поняття, як «виховний простір». Відповідно до «теорії виховних просторів» існують простори, які становлять території, де здійснюється процес виховання [6; 7]. Вони мають динамічну структуру, характеризують їхні параметри, різноманітні за характеристиками, та піддаються класифікації. Деякі автори виховний простір представляють як багаторівневе утворення, у якому виділяють кілька рівнів (компонентів): діяльнісний (простір безпосередньої самореалізації, самоствердження особистості); комунікативний (простір безпосереднього спілкування); компаративний (простір, який слугує соціальним фоном); інформаційний (характеризується змістом і обсягом необхідної й достатньої інформації, її джерелами, спрямованістю та щільністю, каналами передачі, співвідношенням прямого і зворотного зв'язків); емоційний (простір, що підвищує настрій учнів, їхню працездатність, готовність до контакту); соціально-предметний (предметне середовище людини включає безліч значущих для неї предметів, з якими вона погоджує свою поведінку та діяльність); екологічний (система обслуговування учнів, яка включає в себе побутові, транспортні та інші послуги) [6].

Аналіз наявних класифікацій соціальних систем, зокрема й виховних, показав, що виховна система педагогічного університету – це:

- соціальна система, яка функціонує відповідно до законів суспільного розвитку;
- штучна система;
- динамічна система (що розвивається, досягає рівня самоорганізації);
- система, що саморозвивається й самокерована (на вищій стадії свого розвитку);
- система цілеспрямована (мета відіграє роль системоутворювального та інтегративного чинника);
- діяльнісна (формується й розвивається в процесі діяльності учасників – педагогів і студентів);
- ціннісно зорієнтована (цілі виховної діяльності особистісно значущі для педагогів і студентів; спільна життєдіяльність будується на основі гуманістичних цінностей тощо; педагогічна діяльність спрямована на забезпечення умов для прояву та розвитку індивідуальності та суб'єктності особистості);
- система цілісна (складається з органів-компонентів, взаємозв'язок і взаємодія яких дозволяє системі функціонувати як єдине ціле й володіти системними інтегративними якостями);

– система відкрита (має безліч зв'язків і відносин з навколишнім соціальним і природним середовищем, які забезпечують функціонування та розвиток системи, при цьому вона і пристосовується до зовнішнього середовища, і на певному рівні свого розвитку сама змінює та вдосконалює зовнішнє середовище);

– система складна та ймовірнісна.

До моделі виховної системи педагогічного ЗВО входять найбільш істотні внутрішні чинники (вони ж компоненти виховної системи) за ступенем їхнього впливу на студента як центрального компонента системи. Зовнішніми соціалізувальними чинниками для студента залишаються всі наявні мікро-, мезо-, макро-, мегачинники (за класифікацією А. Мудрика). Їхній вплив може бути скориговано лише за умови ефективного функціонування виховної системи ЗВО, її адаптованості до зовнішнього оточення, зокрема до системи вищої освіти загалом. Причому, по мірі розвитку самої виховної системи ЗВО, що є компонентом і чинником ширшої системи вищої освіти, існує ймовірність впливу меншої системи на велику.

Модель виховної системи ЗВО складна, її специфіка полягає в масштабності системи та в неможливості ізолювати системи факультетів одну від одної й від загальної системи вишу. Це ж стає однією з важливих умов функціонування та розвитку виховної системи педагогічного університету. Виховні системи окремих факультетів і ЗВО загалом є взаємопов'язаними і взаємозумовленими. При цьому, наприклад, територіальне розташування факультетів може істотно впливати на розвиток цілісної системи на рівні взаємодії, інформаційного та побутового середовища, середовища життєдіяльності.

Виховна система ЗВО докорінно відрізняється від виховної системи школи. До основних відмінностей можна віднести: цілі виховання (акцент на професійний розвиток); вік і соціальний статус вихованців (студенти віком від 17 до 25 років); соціальний статус членів педагогічного колективу (професорсько-викладацький склад); структура системи (якісний і кількісний склад компонентів, складність структурних зв'язків); масштаб системи (від 100 осіб до 1500 осіб на факультеті і до 10 000 осіб і більше у ЗВО); характер взаємозв'язків всередині системи (стосунки викладач – викладач, студент – викладач, викладач – адміністрація зовсім інші, ніж у школі); тривалість перебування в навчальному закладі студентів (4 – 5,5 років) і, отже, часта змінюваність основного суб'єкта системи – студента.

Зберігаючи основні властивості систем (цілісність, сумісність з іншими системами, стабільність, адаптація, здатність до самовдосконалення), виховна система кожного окремо взятого педагогічного вишу матиме низку особливостей. Для установ вищої освіти це, перш за все, особливості професійної спрямованості – у нашому випадку педагогічна спрямованість. Подібна спрямованість зумовлює урахування таких умов при створенні виховної системи, як: соціальне замовлення – висококваліфіковані вчителі-предметники з відповідним рівнем професійної педагогічної майстерності; педагогічні особливості: більшість викладачів – професійні педагоги, психологи;

студенти отримують базову психолого-педагогічну освіту; професійна педагогічна спрямованість студентів і відповідно високі вимоги до особистісних якостей.

Крім педагогічної спрямованості, кожен конкретний педагогічний ЗВО матиме свою специфіку, пов'язану з такими моментами: соціальний склад студентів (відсоткове співвідношення студентів із сімей селян, робітників або службовців; сільської місцевості, міста тощо); матеріально-економічна база вишу (наявність матеріальних засобів для реалізації програм виховання, технічної оснащеності, організації нормального побуту тощо); склад учнів і педагогів (кількісний склад, статевий склад, переважання чоловіків або жінок); структура вишу (кількість факультетів/інститутів, специфіка кожного факультету/інституту).

Усі перераховані вище особливості зумовлюють основні функційні особливості виховної системи педагогічного університету. До них можна віднести, по-перше, розвивальну функцію – особистісний та професійний розвиток студента, якому сприяє виховна система; по-друге, функцію адаптивну – адаптація при переході студента з позиції школяра в позицію студента, з позиції учня в позицію педагога. З одного боку, у виховній системі створюються умови для більш ефективної адаптації студента, з другого, – включення студента в життєдіяльність виховної системи сприяє формуванню адаптивних здібностей. Третьою важливою функцією можна назвати методичну – сама виховна система є засобом навчання. Розвиваючись в умовах виховної системи та одночасно будучи чинником розвитку самої системи, студент отримує необхідний набір знань, які зможе використовувати у своїй педагогічній діяльності, створюючи власні виховні системи.

Висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, саме виховна система як вищий рівень розвитку виховного процесу може сприяти максимально ефективному результату виховання студентів. Функціонування виховних систем минулого і сьогодення довело, що вони є чинником розвитку особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белова Л. О. Проблеми та завдання розвитку виховної системи ВНЗ. *Мультиверсум. Філософський альманах*. Київ, 2005. № 46. С. 34–41.
2. Бондаренко З. П. Особливості виховної роботи зі студентами. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський, 2010. Вип. 14, кн. 2. С. 448.
3. Волкова Н. П. Організаційні форми виховної роботи: позакласна виховна робота; колективні творчі справи; колективне планування виховної роботи; позашкільні заклади в системі освіти і виховання. *Педагогіка : посібник*. Київ, 2001. С. 165–180.
4. Деякі питання організації виховної роботи: лист МОН молодьспорту України № 1/9-595 від 23.08.12. *Директор школи*. 2012. № 22. С. 44.
5. Дурманенко О. Л. Виховна робота в університеті як чинник становлення особистості майбутнього фахівця. *Науковий вісник Волинського*

національного університету імені Лесі Українки. Луцьк, 2012. № 8. С. 59–62.

6. Попадич О. О. Теоретичні основи виховної роботи з майбутніми педагогами вищої школи у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2017. Вип. 2. С. 206–209.
7. Соколова І. В. Характеристика системи виховної роботи у сучасному вищому закладі освіти. *Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект*: монографія / АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. Київ, 1999. С. 299–331.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2019.

САЯПИНА Светлана

доктор педагогических наук, доцент, профессор кафедры педагогики высшей школы ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет»

ул. генерала Батюка, 19, г. Славянск, 84116, Украина

E-mail: svetlana.sayapina65@gmail.com

КРИВОШАПКА Инесса

соискатель магистерского уровня образования ДВНЗ «Донбасский государственный педагогический университет»

ул. генерала Батюка, 19, г. Славянск, 84116, Украина

E-mail: inesskalove1996@gmail.com

РЕАЛИЗАЦИЯ МОДЕЛИ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ В СОВРЕМЕННОМ ПЕДАГОГИЧЕСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ

Резюме. В статье подчеркивается, что воспитательный процесс является ядром педагогической деятельности любого образовательного учреждения и рассматривается как целостная динамическая система, системообразующим фактором которой является цель развития личности, реализуется в субъект-субъектном взаимодействии. Определено, что эффективность реализации разработанной модели воспитательной системы зависит от нескольких условий: реализация происходит по частям, и эти части должны постоянно соотноситься с целостным общим видением системы; обеспечение педагогам и воспитанникам субъектной позиции в этом процессе; учет и максимальное использование внешних и внутренних факторов. Акцентировано на том, что воспитательная система педагогического университета – социальная; искусственная; динамическая; самоуправляемая; целенаправленная; деятельностная; ценностно-ориентированная; целостная; открытая; сложная и вероятностная. В модель воспитательной системы педагогического вуза входят наиболее существенные внутренние факторы (они же компоненты воспитательной системы) по степени их влияния на студента как центрального компонента системы. Внешними социализирующими факторами для студента остаются все существующие микро-, мезо-, макро-, мегафакторы. Доказано, что их влияние может быть скорректировано только при условии эффективного

функціонування виховної системи вуза, її адаптивності до зовнішнього середовища, і в тому числі до системи вищої освіти в цілому. Крім того, по мірі розвитку самої виховної системи вуза, що є компонентом і фактором більш широкої системи вищої освіти, існує ймовірність впливу меншої системи на більшу.

Ключевые слова: модель виховної системи, виховний простір, вищі навчальні заклади.

SAIAPINA Svitlana

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Pedagogy of Higher School of the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

19, Henerala Batiuka Str., Sloviansk, 84116, Ukraine

E-mail: svetlana.sayapina65@gmail.com

KRYVOSHAPKO Inesa

Applicant of Master’s Degree of Education of the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

19, Henerala Batiuka Str., Sloviansk, 84116, Ukraine

E-mail: inesskalove1996@gmail.com

IMPLEMENTATION OF MODEL OF UPBRINGING SYSTEM AT MODERN PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Summary. The article emphasizes that the upbringing process is the core of the pedagogical activity of any educational institution and is considered as a holistic dynamic system, the system-forming factor of which is the purpose of personality development, which is realized in the subject-subject interaction. It is emphasized that the model of the upbringing system of the pedagogical institution of higher educational (IHE) includes the most significant internal factors by the degree of their influence on the student as the central component of the system. The external socializing factors for the student are all the existing micro, meso, and macro mega factors. It is proved that their impact can be corrected only if the upbringing system of the IHE is effective, it is adapted to the external environment, including the higher education system as a whole.

Keywords: model of upbringing system, upbringing space, upbringing process, institutions of higher education.

Abstract. Introduction. Under modern conditions, professional pedagogical education is gaining particular relevance, the reform of which is aimed at its humanization and humanitarization, at “arming” the future educationalist not only with the bases of fundamental knowledge in the speciality, but also developing him/her as a person with all the full value attitude to the world. All this requires wide erudition, internal intellectuality except for highly-professional, highly-qualified training.

Analysis of publications. The results of scientific investigations prove that organizing the upbringing process at a pedagogical university as a

multidimensional phenomenon is studied by scientists from different positions and is one of the important in pedagogical theory and practical activity: the essence, content, and peculiarities of upbringing work at an institution of higher education (hereinafter IHE) (L. Baikova, O. Bozhko, L. Bielova, O. Bilyk, O. Bezkorovaina, O. Hrechanyk, L. Zuieva, V. Karakovskiy, L. Moskalova, D. Pashchenko, S. Poliakova, H. Trotsko, M. Udovenko and others), formation of a comprehensively and harmoniously developed personality in the learning process and during the extra-curricular time (Z. Bondarenko, A. Denysenko, O. Durmanenko, O. Dubaseniuk, I. Sokolova, M. Fitsula and others), theoretical fundamentals of upbringing work with future educationalists of higher school at institutions of higher education (O. Popadych and others), use of various methods, techniques, means of upbringing, revealing of results of upbringing influences, correction of the content and methods of organization of upbringing work (I. Bekh, N. Volkova, V. Tymenko, N. Iaksa and others).

Purpose. The purpose of the article is to characterize the model of the upbringing system of the pedagogical university.

Results. The upbringing process is the core of the pedagogical activity of any educational institution and is considered as a holistic dynamic system, the system-forming factor of which is the purpose of personality development, which is realized in the subject-subject interaction. It is determined that the implementation efficiency of the developed model of the upbringing system depends on several conditions: implementation takes place in parts, and these parts must be constantly correlated with the overall shared vision of the system; must provide educationalists and students with a subjective position in the process; the external and internal factors that influence must maximally be accounted and used. It is emphasized that the upbringing system of the pedagogical university is social; artificial; dynamic; self-managed; purposeful; activity; value-oriented; holistic; open; complex and probabilistic. The model of the upbringing system of the pedagogical IHE includes the most significant internal factors (they are also the components of the upbringing system) by the degree of their influence on the student as the central component of the system. The external socializing factors for the student are all the existing micro, meso, and macro mega factors. It is proved that their impact can be corrected only if the upbringing system of the IHE is effective, it is adapted to the external environment, including the higher education system as a whole. Moreover, with the development of the upbringing system of IHE itself, which is a component and factor of a wider system of higher education, there is a likelihood of the smaller system affecting the larger one.

Conclusions. Therefore, it is the upbringing system as the highest level of development of the upbringing process, which can contribute to the most effective result of students' upbringing. The functioning of the upbringing systems of the past and present has proved that they are a factor in the development of the personality.

REFERENCES

1. Bielova, L. O. (2005). Problemy ta zavdannia rozvytku vykhovnoi systemy VNZ [Problems and tasks of development of upbringing system of HEI]. *Multyversum. Filosofskiyi almanakh – Multiversum. Philosophical Almanac*, 46, 34–41. Kyiv [in Ukrainian].
2. Bondarenko, Z. P. (2010). Osoblyvosti vykhovnoi roboty zi studentamy [Peculiarities of upbringing work with students]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi: zb. nauk. pr. – Theoretical-Methodical Problems of Upbringing Children and Student Youth: Collection of Scientific Works*, 4, vol. 2, 448. Kamianets-Podilskyi [in Ukrainian].
3. Volkova, N. P. (2001). Orhanizatsiini formy vykhovnoi roboty: pozaklasna vykhovna robota; kolektyvni tvorchi spravy; kolektyvne planuvannia vykhovnoi roboty; pozashkilni zaklady v systemi osvity i vykhovannia [Organizational forms of upbringing work: extracurricular upbringing work; collective creative activities; collective planning of upbringing work; extracurricular institutions in the education system and upbringing]. *Pedahohika: posibnyk – Pedagogy: manual*, 165–180. Kyiv [in Ukrainian].
4. Deiaki pytannia orhanizatsii vykhovnoi roboty: lyst MON molodi I sportu Ukrainy № 1/9-595 vid 23.08.12 [Some Issues of Organization of Upbringing Work: Letter of the Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine № 1 / 9-595 dated August 23, 2012]. *Dyrektor shkoly – School Director*, 22, 44 [in Ukrainian].
5. Durmanenko, O. L. (2012). Vykhovna robota v universyteti yak chynnyk stanovlennia osobystosti maibutnoho fakhivtsia [Upbringing work at university as a factor of formation of the future specialist's personality]. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Scientific Bulletin of Volyn National University named after Lesia Ukrainka*, 8, 59–62 [in Ukrainian].
6. Popadych, O. O. (2017). Teoretychni osnovy vykhovnoi roboty z maibutnimi pedahohamy vyshchoi shkoly u vyshchomu navchalnomu zakladi [Theoretical fundamentals of upbringing work with future educationalists of higher school at higher educational institutions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Pedagogy. Social Work*, 2, 206–209 [in Ukrainian].
7. Sokolova, I. V. (1999). Kharakterystyka systemy vykhovnoi roboty u suchasnomu vyshchomu zakladi osvity [Characteristics of system of upbringing work at modern higher institutions of education]. *Suchasna vyshcha shkola: psykholoho-pedahohichnyi aspekt: monohrafiia – Modern Higher School: Psychological-Pedagogical Aspect: monograph*, 299–331. Kyiv: APN Ukrainy, In-t pedahohiky i psykholohii prof. osvity APN Ukrainy [in Ukrainian].

(англійською переклала В. Слабоуз – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов ДДПУ)